

ОДИТЪТ В ЕРАТА НА ИНТЕГРИРАНОТО МИСЛЕНЕ

д-р Sean Stein Smith, DBA, CMA, CPA, CGMA, CFE
Доцент по професионална практика, Университет
Rutgers

Бизнес средата продължава да се променя и еволюира с все по-бърз темп, като вместо да стихват, изглежда, че тези промени ще продължават единствено да се ускоряват. Технологиите, нарастващото използване на аналитичните методи, както и по-широкият обхват на оценяването и докладването на информацията представляват само някои от промените, които шеметно нахлуват в счетоводната професия. Една идея, която възникна в други страни, **интегрираното отчитане**, без много шум, но сигурно набира скорост на фона на нарастващия брой организации, които възприемат тази обща рамка за отчитане. В тази рамка е заложено включването на информация, свързана с устойчивото развитие, общото управление и друга информация, традиционно възприемана като отнасяща се до качествени аспекти. Одитът е ярък пример за област на счетоводната професия, която може да еволюира по практичен начин, добавящ стойност както за организацията, така и за счетоводния бранш. За ориентирани към активно действие професионалисти, търсещи нови и иновативни начини да останат в крак с променящите се бизнес практики, настоящата статия обяснява и очертава в общи линии как одитът може да еволюира наред с по-общите промени в бизнес практиката.

Ключов метод, посредством който счетоводителите биха могли да използват промените в бизнеса, за да участват в по-голяма степен в процеса на вземане на решения, е да внедрят интегрираното мислене в своите одиторски практики. Приложима както по отношение на вътрешните, така и на външните одитори идеята за интегрирано мислене е логическо и практическо продължение на тенденции, които вече се проявяват в рамките на професията. По-специално, и доколкото се отнася до дипломирани експерт-счетоводители, участващи в предоставянето на одиторски услуги и услуги по удостоверяване на съответствие, от особено важно значение е да се вземе под внимание информация, която традиционно не се подлага на оценка в одиторските практики. Навлизайки в тези области, бързо става очевидно, че понастоящем не всички уместни данни, отнасящи се до резултатите от дейността на организацията, сега се вземат под внимание при изпълнението на одиторските процедури. Области, като устойчивото развитие и корпоративното управление, представляват сфери на растеж и възможности за дипломираните експерт-счетоводители, желаещи да разширят и умножат наличните си умения.

Въпросът, който остава – и той постоянно се поставя на конференции, в публикации и по време на заседания – е следният.

Как дипломираните експерт-счетоводители биха могли да оценят тези ново възникващи области, които са важни за процеса по вземане на решения от страна на ръководството и интегрираното мислене?

В допълнение, дигитализацията на бизнеса оказва дълбоко влияние върху начина, по който бизнес решенията се вземат, одобряват и включват в оперативната дейност на съответното стопанско предприятие. От интегрирането на точката на продажби с попълването на материалните запаси, през „Интернет на нещата“ и текущо наблюдение върху производството и оперативната ефективност, до прилагането на аналитични методи по отношение рентабилността при отделните клиенти организациите разполагат с все по-големи обеми данни за вземане на решения. Важно е обаче дипломираните експерт-счетоводители да играят съответната роля не само при отчитането на този нарастващ обем данни и информация, но и при прилагането на аналитични методи и интерпретирането на тези данни. Професионалните счетоводители вече притежават способността да задават необходимите въпроси, за да може тази информация да бъде използвана по-добре. Какви са отклоненията? Съществуват ли специфични позиции, които предизвикват тези отклонения и дали тези отклонения са циклични или структурни по своето естество? Регресионният анализ, анализът на данни във формат Excel и провеждането на разговори с оперативните лидери вече представляват част от инструментариума на дипломираните експерт-счетоводители – съчетаването на тези действия с по-големия обем информация е логическият начин счетоводителите да разширят своите функции.

Промените и нарастващата дигитализация на информацията, включително в области, които традиционно не се считат за свързани с бизнеса, сега могат да станат обект на количествено изразяване, одитиране и докладване. В действителност, в сърцевината на интегрираното отчитане, използвано от такива известни на всяко домакинство имена като „Clorox“ и „Southwest Airlines“, стои концепцията за модела на различните видове капитал. Този модел се фокусира върху количественото изразяване и отчитане на информация, отнасяща се до широк набор от данни за организацията, включително до аморфните в известна степен идеи за човешкия капитал и социалния капитал. Навлизайки в дълбочина в специфични одиторски практики, които адресират тези нововъзникващи области, и изразявайки количествено информация, която понастоящем се отчита единствено на качествена база, практикуващите професионални счетоводители и одитори биха могли да разработят практически алгоритъм за въвеждане и използване на модел на различни видове капитал за оценяване и докладване. Макар списъкът по-долу да не е в никакъв случай изчерпателен, важно е да се помни, че всяка организация е различна, принципите могат и следва да бъдат прилагани в най-разнообразни по своя характер организации.

1) Как тази информация първоначално се генерира или изготвя от организацията? Независимо дали тя проследява процесите, свързани с фактурирането, или разчетите за задълженията, или установява как се генерират данните за емисиите, концепциите са едни и същи. Кой генерира тази първоначална информация, въведени ли са предпазни мерки, които да компенсират пренебрегването или заобикалянето на контролите от страна на ръководството, и как тази информация бива защитена?

2) Какви са най-добрите практики в тази област? Кибер сигурността е както основен риск за репутацията на организацията, така и въпрос, потенциално нанасящ значителни вреди на вътрешния контрол и клиентите. По подобие на това как се търсят и следват най-добрите практики в тази област, същият подход следва да се прилага и по отношение на области, като например информацията за общото управление. Какво правят водещите организации, включително конкурентите и организациите за изготвяне на проучвания и рейтингови оценки, като GMI Ratings (подразделение на MSCI), за да спомогнат за стандартизирането и изясняването на отчитането в по-общата сфера на въпросите, свързани с опазване на околната среда, социалните въпроси и въпросите на общото управление?

3) Какво се очаква при изпълнението на такива услуги по одит и удостоверяване на съответствие? Например по отношение на положително потвърждение на големи суми вземания или задължения се очаква отговор, който да потвърди салдото и участващите страни. При одита на области, които традиционно са по-качествени по своя характер, например екологичния ефект от определена стопанска дейност или от инициативи за устойчиво развитие, какво очаква ръководството? По-специално, могат ли направените пред крайните потребители представяния да бъдат обективно проверени и потвърдени от одиторския екип?

В допълнение към действителните одиторски процеси и тестове дипломираните експерт-счетоводители и одиторите (както вътрешни, така и външни) трябва да бъдат информирани за промени, които настъпват през оставащото време от стопанската година. По-конкретно, разработването на еталони, определянето на система от количествени параметри и други видове стандарти за отчетност, свързани с нефинансовата информация, следва да бъдат на преден план през годината. Така например [Съветът за счетоводни стандарти, свързани с устойчивото развитие](#), независима организация по раздел 501c3 (относно организациите с нестопанска цел в САЩ), от 2011 г. разработва и публикува изисквания за оповестяване за публично търгуваните корпорации в САЩ. Други професионални асоциации, инвестиращи значителни средства в анализа на тези тенденции и разработването на ориентирани към конкретни активни действия инструменти и процедури, които да бъдат въвеждани и прилагани от счетоводителите, включват Обществото на дипломираните експерт-счетоводители в щата Ню Йорк, Американския институт на

дипломираните експерт-счетоводители, Института на счетоводителите, специализирани в управленско счетоводство и Института на дипломираните експерт-счетоводители (АССА). Макар да е възможно идеята за изготвяне на еталони за информацията, отнасяща се до нефинансовите области, да изглежда абстрактна и практически неприложима, това би представлявало едно непълно виждане за начина, по който еволюира пазарът.

Одитът разчита в голяма степен на документирането на процеси и процедури, както и на разработването на количествени показатели, които биха могли да служат както за еталон за целите на отчитането, така и за инструментариум за сравняване резултатите от дейността през предходни периоди с текущия одиторски период. Процесът по разработване на инструменти за отчитане и система от количествени показатели представлява област, в която дипломираните експерт-счетоводители активно да се ангажират с идеята за интегрирано мислене. За да бъде разработена смислена система от количествени показатели, т.е. система, предоставяща информация, която да е от полза за вътрешните и външни потребители, дипломираните експерт-счетоводители и другите професионални счетоводители, работещи с организацията, трябва да са информирани за това какви са нейните информационни нужди. Така както одитът изисква определена информация да бъде проверена и потвърдена, обективно оценена и утвърдена от ръководството, ерата на интегрираното мислене изисква дипломираните експерт-счетоводители, включително външните одитори, да изведат този начин на мислене до следващото, по-високо ниво. Наред с предоставянето на по-добри анализи за ръководството стойността, която се добавя посредством ангажирането с процеса по вземане на решения от клиента и докладването върху този процес, вероятно ще накара клиента с по-голяма вероятност да запази взаимоотношенията си с фирмата на дипломирания експерт-счетоводител.

При разработването на система от количествени показатели, която да бъде използвана както за целите на одита, така и за по-общия процес по вземане на решения и която да отразява реалностите на бизнес средата, следва да бъдат оценени няколко области. Първо, кои са стоящите в основата фактори, които оказват влияние върху финансовите резултати от дейността на организацията? Традиционно одитът и финансовото отчитане се фокусират върху финансовите резултати, но тези резултати се генерират от оперативната дейност и стоящите в основата фундаментални фактори за бизнеса. Второ, каква информация се разпространява понастоящем относно нефинансовите области и дали тази информация е последователна по отношение на базата на потребителите? Ако различните потребители получават противоречаща си или дори само различна информация, това създава предпоставки за объркване и несигурност. И на последно място, обвързването на последователните стандарти за отчитане със системата на количествените показатели осигурява логичен, конкретен и практичен начин, за да могат дипломираните експерт-счетоводители и одитори

да бъдат в крак с промените, като същевременно добавят стойност чрез своята дейност.

През последните десетина години бизнесът със сигурност се е променил, като с бърз темп се променят и начините, по които организациите отчитат и одитират резултатите и представянето. Макар браншът на дипломираните експерт-счетоводители със сигурност да е възприел някои от тези аспекти на променящата се бизнес среда посредством по-голямото интегриране на технологиите и използването на аналитичните процедури, все още предстои много, което да бъде направено. Одиторите, които не винаги се разглеждат като участници, добавящи стойност, в процеса по вземане на решения, могат и следва да се ангажират с тези промени, за да усъвършенстват настоящите процеси, като същевременно разработват практически решения за тази променяща се среда. Тези принципи и идеи са приложими както по отношение на външните одитори, които са ангажирани за целите на удостоверяване на съответствието и отправянето на препоръки, така и по отношение на вътрешните одитори, участващи в текущите процеси в рамките на организацията. Със сигурност промяната за професията и професионалния бранш се усеща във въздуха, като одиторските практики и процедури не представляват изключение, но с правилната мисловна нагласа тези промени могат да донесат ползи както за професията и бранша, така и за клиентите, които ние обслужваме.

Д-р Sean Stein Smith DBA, CMA, CPA, CGMA, CFE е доцент по професионална практика в университета Rutgers, най-големия университет в щата Ню Джърси. Преди настоящата си роля Sean е работил за няколко организации в частния сектор както в сектора на стопанските предприятия, така и на организациите с нестопанска цел, където е изпълнявал ключови роли в областта на технологичното усъвършенстване, докладване на подобренията и управление на промените. Sean публикува в множество научни списания свои изследвания в областта на интегрираното финансово отчитане. Неговият дисертационен труд „Ефект от интегрираното финансово отчитане върху финансовите резултати от дейността” сравнява финансовото представяне на публично търгувана организация, която използва интегрирано финансово отчитане, с представянето на съпоставими организации, които не практикуват това.